

**UCHWAŁA NR LX/409/2024
RADY POWIATU TUCHOLSKIEGO**

z dnia 22 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1988 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024r. poz. 107) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249z 2023 r. poz. 289, 535, 1606)

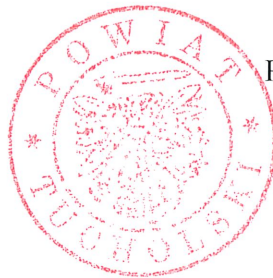
**Rada Powiatu
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjąć Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, stanowiący załącznik niniejszej uchwały.

§ 2. Realizację uchwały powierzyć Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 4. Traci moc Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 przyjęty Uchwałą Nr XXVIII/200/2021 z dnia 30 kwietnia 2021 r.

Przewodnicząca Rady Powiatu

Dorota Gromowska

Załącznik do uchwały Nr LX/409/2024
Rady Powiatu Tucholskiego
z dnia 22 marca 2024 r.

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy
Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej
na lata 2024 – 2030**

Powiat Tucholski

Spis treści

Wstęp.....	4
I. Podstawy prawne programu	6
II. Zjawisko przemocy domowej	7
1. Definicja przemocy domowej	7
2. Rodzaje przemocy	7
3. Cykliczność przemocy	9
4. Charakterystyka osoby stosującej przemoc domową i osoby doznającej przemocy domowej	10
5. Dziecko w rodzinie z przemocą	12
6. Skutki przemocy	13
1. Dane instytucji zajmujących się realizacją Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025.....	14
2. Zasoby instytucjonalne funkcjonujące na terenie powiatu tucholskiego	22
3. Potrzeby powiatu tucholskiego w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej	25
IV. Cele programu	28
1. Cel główny	28
2. Cele szczegółowe	28
V. Realizatorzy	35
VI. Monitoring i ewaluacja	36
VII. Źródła finansowania.....	36

Wstęp

Przemoc narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienie i szkody wszystkich uwikłanych w to działanie. Tworzą się nieprawidłowe relacje pomiędzy poszczególnymi osobami. Permanentnie pogłębia się kryzys, który niesie za sobą konsekwencje, począwszy od rozwodów skończywszy na umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Dla dzieci, które są świadkami przemocy jest to trauma, która rzutuje na prawidłowym rozwoju i funkcjonowaniu w społeczeństwie.

Praca z przemocą domową w obecnych czasach jest istotną kwestią w funkcjonowaniu społeczeństwa i państwa. Wszyscy pracujący w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej wiemy, że jest to walka trudna i nie trzeba nikogo o tym przekonywać, gdyż zjawisko przemocy domowej jest w Polsce częste. Rodzina jest podstawową komórką społeczną i jako taka znajduje się pod szczególną ochroną państwa, zatem należy skupić się odpowiednio nad tym zjawiskiem. W obecnych czasach przemoc stosowana jest nie tylko w rodzinach. Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej rozszerza kierowanie działań o osoby doznające przemoc domową. Takimi osobami wg ustawodawcy mogą być:

- a) małżonkowie, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletniego – wobec których jest stosowana przemoc domowa, małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej;

Rozumiemy, że wprowadzenie większego kręgu osób doznających przemocy domowej, również o osoby niezależnie zamieszkujące czy małoletnich będących często świadkami przemocy domowej, pozwoli na rozszerzenie działań pomocowych i profilaktycznych

I. Podstawy prawne programu

Program opracowano na podstawie:

1. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.;
2. Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
3. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Tucholskiego na lata 2022-2028;
4. Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.
5. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, zgodnie z którą:
 - a) do zadań własnych powiatu należy w szczególności:
 - ✓ opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
 - ✓ opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
 - ✓ zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
 - ✓ zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.
 - b) do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:
 - ✓ tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
 - ✓ opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
 - ✓ opracowywanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
 - ✓ wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach

parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni itd. Obszarem, gdzie przemoc fizyczna jest bardzo często stosowana jest dom i rodzina. Przybiera ona tam różne formy, od lekkich klapsów po ciężkie pobicia z widocznymi ich skutkami, jak np. siniaki, rany, ślady po oparzeniu, opuchlizny itp. Przemoc taka wyraża się w postaci otwartej agresji skierowanej na dziecko, rodzica bądź inną osobę.

- Przemoc psychiczna - nazywana jest inaczej emocjonalną. Wiąże się z naruszeniem godności osobistej. Zaznaczyć należy, że problematyka ludzkiej godności jest poruszana w szczególności, gdy mamy do czynienia z wyraźnym zagrożeniem w tej dziedzinie. Przemoc psychiczna oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, stosowanie gróźb, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie). Owo krzywdzenie psychiczne jest najbardziej nieuchwytną formą maltretowania człowieka. Trudno bowiem dostrzec pozornie niewidoczną przemoc posługującą się zazwyczaj słowem. Dopiero późniejsze skutki długotrwałej dewastacji psychicznej są zauważalne. Powrót osoby doznającej przemocy tego rodzaju przemocy nie jest łatwy. Osoba stosująca przemoc psychiczną domaga się posłuszeństwa właściwie w każdej dziedzinie życia.
- Przemoc seksualna - mimo że ten rodzaj przemocy jest powszechnie potępiany i wyzwała oburzenie, to jednak ma charakter ciągle wzrastający. Oczywiście przemocy tego rodzaju ulegają nie tylko i wyłącznie dzieci. Dorośli też padają jej ofiarami. W przypadku osób dorosłych ofiarami zwykle są żony, partnerki zmuszane do współżycia przez mężów, partnerów. Do przemocy seksualnej zaliczyć można gwałt, pedofilię i kazirodztwo. Przemoc seksualna w ogóle to kontakt seksualny podejmowany bez zgody ofiary. Natomiast przemoc seksualna wobec dzieci to wciąganie zależnych, niedojrzałych rozwojowo i niezdolnych do wyrażania pełnej zgody dzieci albo osób w wieku dorastania w seksualną aktywność naruszającą społeczne tabu i zasady życia rodzinnego. Jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp. Nieprawidłowości

fazie najczęściej następuje interwencja, ofiary w afekcie decydują się wezwać pomoc czy złożyć skargę. Faza miodowego miesiąca – to czas skruchy i okazywania miłości. Osoba stosująca przemoc zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala osobie doznającej przemocy uwierzyć, że teraz będzie inaczej, że „to” się więcej nie powtórzy. Osoba doznająca przemocy zaś wierzy osobie sprawującej przemoc, wbrew zdrowemu rozsądkowi, bo w głębi serca tego właśnie pragnie. I nawet jeśli przed chwilą była gotowe uciec, teraz zostaje. Osoba stosująca przemoc nie jest w stanie długo pełnić roli: z jakiegoś powodu znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać. W błędnym kole przemocy – przemoc z czasem się nasila, za każdym razem jest coraz gorzej. Fazy narastania napięcia są coraz częstsze, fazy ostrej przemocy coraz groźniejsze i dłuższe, a fazy miodowego miesiąca coraz krótsze i mniej intensywne.

4. Charakterystyka osoby stosującej przemoc domową i osoby doznającej przemocy domowej

Dokonanie jednorodnej charakterystyki osoby stosującej przemoc czy też osób doznających przemocy nie jest możliwe, ponieważ przemoc pojawia się w różnych środowiskach społecznych, zarówno w rodzinach ubogich, jak i w tych, które w społecznym odczuciu funkcjonują na wysokim stopniu materialnego dobrodziejstwa. Za pojawienie się przemocy odpowiada wiele czynników. Można jednak wskazać najczęściej pojawiające się cechy charakterystyczne dla osób stosujących przemoc i osób doznających przemocy. Najbardziej charakterystyczne cechy dla osób stosujących przemoc domową:

- kwestionowanie odpowiedzialności – osoba stosująca przemoc przekonuje najpierw siebie, a potem „świat zewnętrzny” o swojej niewinności, tłumaczy, że nie jest odpowiedzialny za swoje negatywne zachowania, ponieważ np. był pijany, a pod wpływem alkoholu nie wiedział co robi, często tłumacząc także, że jego nieopanowanie nad emocjami związane jest ze złą sytuacją materialną,
- kwestionowanie szkody - osoba stosująca przemoc bagatelizuje swoją winę, często używając słów, np. „ona przesadza, przecież ja tylko ją popchnąłem”, „nie uderzyłem jej pięścią, a tylko z otwartej ręki”, zdarza się, że osoba stosująca przemoc nie zaprzecza że np. pobił partnerkę, jednakże minimalizuje dokonane szkody,
- kwestionowanie osoby doznającej przemocy – osoba stosująca przemoc stara się przedstawić osobę doznającą przemocy jako osobę, która zasłużyła na ukaranie.

próbują odejść od oprawcy, jednakże poczucie ich osamotnienia, bezradności, niezdecydowania sprawia, że osobom doznającym przemocy brakuje poparcia ze strony pozostałych członków rodziny, przyjaciół.

5. Dziecko w rodzinie z przemocą

Każde dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje stabilnego i przewidywalnego środowiska, które jest w stanie zaspokoić jego potrzeby. Pragnie mieć rodziców, którzy są dla niego oparciem. Rodzina jest miejscem gdzie dziecko dokonuje pierwszych prób w kontaktach społecznych, doświadcza ograniczeń i wzmocnień we własnym rozwoju oraz nabiera zaufania do otaczającego świata. Rodzina, w której te podstawowe więzi i kryteria zostały zaburzone, kształtuje młodego człowieka pozbawionego elementarnych umiejętności emocjonalnego i społecznego funkcjonowania. W rodzinie gdzie dochodzi do przemocy (niezależnie czy dziecko jej doświadcza, czy jest jej świadkiem) zaspokajanie potrzeb dziecka jest trudne lub w ogóle niemożliwe. Żyjąc w ciągłym lęku i poczuciu zagrożenia doświadcza ono szeregu urazów tym boleśniejszych, że zadawanych przez osoby mu najbliższe. Krzywdzenie dziecka odciska piętno na wszystkich jego sferach rozwojowych. Ma konsekwencje dla zdrowia fizycznego, rozwoju umysłowego, stanu emocjonalnego oraz umiejętności współżycia z innymi. W domach, w których jest przemoc, dziecięce potrzeby: bliskości, bezpieczeństwa, zrozumienia, poczucia, że jest się kochanym nie są zaspokajane. Często w sytuacji gdy dziecko chce je wyrazić ponosi konsekwencje w postaci agresji i odrzucenia, co z kolei może powodować u niego gniew, lęk, żal, samotność, poczucie krzywdy i niesprawiedliwości. Dzieci szukają przyczyn doznawanej krzywdy („zasłużyłem na takie traktowanie”, „nie byłem grzeczny”). Często biorą na siebie odpowiedzialność za przemoc dorosłych. Czują się bezwartościowe i złe. Wolą przyjąć, że zasłużyły na przemoc, niż uznać, że rodzic, mógłby zadać im ból i cierpienie. Zdarza się, że jeden z rodziców usprawiedliwia agresywne zachowania drugiego wobec dziecka zrzucając na nie odpowiedzialność; „gdybyś mniej siedział z telefonem to...”. Wówczas dziecko doświadcza sytuacji, w której czuje, że może liczyć tylko na siebie. Uczy się, że samo musi poradzić sobie z trudnymi sytuacjami i towarzyszącymi im emocjami. Dziecko, by sobie poradzić odcina się od własnych emocji, zamyka w sobie, izoluje od otoczenia. Wobec rodziców dziecko często przeżywa ambiwalentne emocje: miłość i nienawiść, przywiązanie i niechęć, a nawet odrzucenie. Rodzina staje się miejscem, w którym dominują przerażanie, brak zaufania, niepokój, ciągła czujność, bezsilność i bezradność, złość, pogarda. Wszystko co dzieje się w domu owiane jest tajemnicą. Często dzieci wychowujące się w rodzinie z przemocą żyją w przekonaniu, że są jedyne, które spotkał taki los. Dzieci w różny sposób informują nas

wystąpić zaburzenia ze strony układu autonomicznego, takie jak wzmożony stan czuwania, wzmożenie odruchów orientacyjnych, bezsenność, zaburzenia nastroju – anhedonia, stany depresyjne, myśli samobójcze; nieprawidłowości zachowania – nadużywanie alkoholu, lekarstw.

III. Podsumowanie realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025

Przemoc może dotknąć rodziny bez względu na status społeczny, materialny, płeć czy kraj pochodzenia. Najczęściej przemocy doznają osoby, które dysponują mniejszymi możliwościami (zasobami) oraz znajdują się w sytuacji zależności, np. dzieci, osoby niepełnosprawne, osoby starsze, kobiety. Jak podaje literatura tematów do czynników sprzyjających przemocy w rodzinie zalicza się: izolację geograficzną rodziny i osób doświadczających przemocy, izolację społeczną, stres ekonomiczny, problemy zdrowotne, brak umiejętności wychowawczych, ciążę i urodzenie pierwszego dziecka, dysfunkcje rodziny, nadużywanie alkoholu i narkotyków, nierówności w wykształceniu oraz pozycji zawodowej i społecznej. Osobami stosującymi przemoc często są osoby uzależnione bądź mające problem z alkoholem, co z kolei może wiązać się ze współuzależnieniem partnera.

Praca służb i instytucji w temacie zjawiska przemocy jest trudne. Wiele jest bowiem przykładów przemocy nieujawnianej i niewykazywanej w żadnych statystykach. Temat przemocy jest również trudny ze względu na stereotypy głęboko zakorzenione w świadomości społeczeństwa, np. przemoc to prywatna sprawa rodziny. Na podstawie danych ujętych w Sprawozdaniu z Realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 w latach 2021-2023 przedstawione zostały działania jakie wskazane instytucje podjęły w celu zmniejszenia skali zjawiska przemocy na terenie powiatu tucholskiego.

1. Dane instytucji zajmujących się realizacją Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie zawiera cele główne i szczegółowe. Celem głównym programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy poprzez uwrażliwienie społeczeństwa na dotkliwy problem przemocy

- udostępnienie do mailowej skrzynki anonimowej dla wszystkich zainteresowanych tematyką przemocy,
- udział w spotkaniach w ramach kampanii społecznej „Biała Wstążka”,
- prowadzenie licznych prelekcji w szkołach ponadpodstawowych w tematyce przemocy,
- na bieżąco promowanie wśród klientów prawidłowe metody wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zamieszczano na tablicach ogłoszeń ulotki i informatory dostępne dla uczniów, rodziców i klientów jednostek zaangażowanych w działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- informowanie swoich klientów o formach wsparcia dostępnych na terenie naszego powiatu np. mediacji rodzinnych,
- osoby przebywające w hostelu zostały objęte zajęciami edukacyjnymi zarówno dla dzieci jak i osób dorosłych,
- występowanie z propozycją organizacji szkoleń rad pedagogicznych w celu podniesienia świadomości nauczycieli,
- na stronach BIP SR w Tucholi umieszczone zostały informacje na temat prowadzenia dyżurów w ramach „Tygodnia Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przystępstwem”,
- zorganizowano wypoczynek letni z elementami programów dotyczących zjawiska przemocy.

W roku 2023 cel został zrealizowany poprzez:

- informowały osoby zainteresowane o możliwości skorzystania z dostępnych zarówno w gminie, jak i powiecie form wsparcia;
- rozpowszechniane i udostępniane były materiały promujące przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, broszury, ulotki, filmy;
- promowane były prawidłowe metody wychowawcze w stosunku do dzieci w rodzinie zagrożonych przemocą, poprzez rozmowy w szkołach, podczas wizyt domowych;
- informowanie o możliwości udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym w powiecie tucholskim;
- prowadzone były liczne zajęcia w szkołach ponadpodstawowych w tematyce przemocy,
- rozpowszechniano informacje nt wsparcia dla ofiar przemocy,
- podnoszono społeczną wrażliwość na wszelkie przejawy przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy wobec dzieci,

- zorganizowano przedstawienia i konkursy dla dzieci z elementami profilaktyki.

Kolejnym celem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 było:

podnoszenie jakości usług oraz kompetencji zawodowych pracowników instytucji zajmujących się problemem przemocy w rodzinie oraz zwiększenie ich współpracy z organizacjami pozarządowymi, wymiarem sprawiedliwości, instytucjami oświatowymi i leczniczymi.

Powyższy cel w roku 2021 realizowany był przez jednostki poprzez organizowanie szkoleń, spotkań dla pracowników socjalnych oraz członków grup roboczych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Udział pracowników w szkoleniach i konferencjach i konferencjach organizowanych przez PCPR w Tucholi. Jednostki współpracują między różnymi środowiskami, instytucjami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez np. udział w zespołach interdyscyplinarnych, gminnych komisjach rozwiązywania problemów alkoholowych. W instytucjach w celu podniesienia skuteczności działań przez pracowników organizowane były superwizje oraz zebrania dla pracowników. Uczniom, którzy sygnalizowali występowanie przejawów przemocy domowej zapewniano możliwość skorzystania ze wsparcia psychologicznego i możliwości udania się z problemem do specjalistycznych ośrodków. Sąd Rodzinny informowany był o wgląd w sytuację małoletnich dzieci. Odbywały się spotkania zespołów interdyscyplinarnych w których uczestniczyły różne jednostki włączone w prace na rzecz ofiar i sprawców przemocy.

W roku 2022 cel został zrealizowany poprzez:

- organizowanie szkoleń, spotkań dla pracowników socjalnych oraz członków grup roboczych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- udział pracowników w szkoleniach i konferencjach i konferencjach organizowanych przez PCPR w Tucholi i inne instytucje,
- diagnozowanie i monitorowanie zjawiska przemocy na terenie gminy,
- współpraca między instytucjami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach prowadzonej procedury „Niebieskiej Karty” (udział w grupach roboczych i posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego),
- wzajemna wymiana informacji poszczególnych instytucji na temat realizowanych działań,

wzmacnianie ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz działania ukierunkowane na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie.

Instytucje pracując w ramach programu w 2021 r., kierowały ofiary i sprawców przemocy do specjalistów z zakresu terapii, psychologii, specjalistycznego wsparcia – w tym do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie. Rozpowszechniana była oferta Specjalistycznego Ośrodka wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Tucholi. Instytucje pozostają w stałej i regularnej współpracy i wymianie informacji dotyczących klientów. Na terenie Tucholi pełnione były dyżury i udzielane poradnictwo w ramach „Tygodnia Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześstępstwem” oraz w ramach „Międzynarodowego Dnia Mediacji”. Instytucje zapewniają wsparcie psychologiczne, pedagogiczne, wobec braku wszystkich niezbędnych specjalistów na terenie gmin wskazywane były możliwości skorzystania z pomocy specjalistów udzielających wsparcie w PCPR w ramach realizowanych zadań. Realizowanie przez służby pomocowe procedury „Niebieskiej Karty” i zapewnienie obsługi organizacyjno-technicznej dla zespołów interdyscyplinarnych.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Tucholi zapewnia schronienie, w 2021 r. z miejsc całodobowych skorzystało 40 osób – dorośli: 15 kobiet, dzieci: 25 (w tym 11 chłopców i 14 dziewczynek).

Prokura Rejonowa w Tucholi w ramach działania na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, podejmuje działania przewidziane przepisami kodeksu karnego oraz kodeksu postępowania karnego, w tym prowadząc i nadzorując postępowania przygotowawcze w sprawach przeciwko sprawcom przemocy, a także stosując wobec nich środki zapobiegawcze. Niezależnie od powyższego realizowane są również przez Prokuraturę Rejonową czynności poza karne w tym kierowanie wobec osób uzależnionych od alkoholu i jednocześnie powodujących rozkład życia rodzinnego na przymusowe leczenie odwykowe. Podejmowane są również działania w związku z wydaniem przez Policję nakazów opuszczenia lokalu przez sprawcę przemocy w rodzinie.

Niestety w związku z rozprzestrzenianiem się epidemii część wsparcia przeprowadzana była w formie online, a niektóre zajęcia nie mogły być kontynuowane.

W wyniku podjętych działań został przyjęty Uchwałą NR XXIII/165/2020 RADY POWIATU TUCHOLSKIEGO z dnia 26 listopada 2020 r. Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie dla powiatu tucholskiego. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi rozpoczęło rekrutację do programu Korekcyjno –

- osoby stosujące przemoc w rodzinie kierowane były do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie realizowanym przez PCPR w Tucholi,
- osoby dotknięte przemocą otrzymywały bezpłatne schronienie i pomoc w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej,
- osoby doznające przemocy otrzymywały wsparcie specjalistyczne,
- udzielane były porady, konsultacje indywidualne i grupowe,
- stosowane były procedury Niebieskiej Karty,
- pracownicy służb uczestniczyli w spotkaniach Zespołów Interdyscyplinarnych oraz komisjach rozwiązywania problemów alkoholowych,
- współdziałały z instytucjami przy kierowaniu sprawców przemocy do programu korekcyjno-edukacyjnego,
- monitorowano rodziny dotknięte przemocą i informowano o możliwościach otrzymania pomocy,
- prowadzona była praca socjalna w rodzinach dotkniętych przemocą oraz motywowano domowników do podejmowania działań w kierunku ustania przemocy,
- udzielana była pomoc w formie współpracy z asystentami rodziny,
- prowadzone były dyżury i udzielane porady w budynku Sądu.

2. Zasoby instytucjonalne funkcjonujące na terenie powiatu tucholskiego

Każdy powiat lub gmina realizują zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej w oparciu o lokalne zasoby instytucjonalne i kadrowe. Powiat tucholski także posiada własne zasoby instytucjonalne. Do podmiotów realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie należą: Jednostki organizacyjne pomocy społecznej:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi;
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi;
- Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Cekcynie, Gostycynie, Lubiewie, Kęsowie i Śliwicach;
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doświadczających Przemocy Domowej w Tucholi;

wystąpić do Sądu z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania. W zależności od oceny materiału dowodowego postępowanie może zakończyć się skierowaniem do Sądu aktu oskarżenia lub umorzeniem postępowania. Świadkowie przemocy lub osoby poszkodowane mogą złożyć w Prokuraturze (lub na Policji) zawiadomienie o przestępstwie ściganym z urzędu.

- Sąd Rejonowy w Tucholi – Wydział II Karny orzeka w sprawach o przestępstwa dotyczące przemocy domowej. Otrzymuje zgłoszenia odnośnie spraw dotyczących zaniedbań wobec dziecka, demoralizacji itp. Uzyskuje informacje o zakładanych Niebieskich Kartach w rodzinach i ich sytuacji. Reaguje we wszystkich tych sprawach, gdzie zagrożone jest dobro dziecka. W ramach tych zadań, Sąd obliguje członków rodziny do wypełnienia pewnych zobowiązań w kierunku pracy nad sobą w celu zaprzestania przemocy domowej i lepszego jej funkcjonowania na rzecz małoletniego. Takimi działaniami mogą być: zgłoszenie się do programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc, udział w grupie psychoedukacyjnej lub grupie wsparcia dla osób doświadczających przemocy, indywidualna terapia psychologiczna bądź uczestnictwo w warsztatach wzmacniających kompetencje rodzicielskie.
- Placówki oświatowe na terenie powiatu tucholskiego: Zespół Szkół Licealnych i Technicznych w Tucholi, Zespół Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi, Tucholskie Centrum Edukacji Zawodowej w Tucholi, Zespół Szkół Ogólnokształcących w Tucholi, Specjalistyczny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Tucholi, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Śliwicach, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tucholi. Placówki oświatowe, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, mają obowiązek podjąć czynności w związku z podejrzeniem przemocy domowej i zawiadomić odpowiednie instytucje. Pełnią bardzo ważną rolę w pracy interdyscyplinarnej, głównie pod kątem dziecka, jak i całej rodziny.
- Placówki służby zdrowia. Osoby pracujące w instytucjach służby zdrowia w momencie powzięcia informacji lub zaobserwowania niepokojących symptomów mogących świadczyć o występowaniu przemocy, mogą złożyć zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 207kk do Prokuratury lub organów ścigania, a także założyć Niebieską Kartę. Do placówek takich na terenie powiatu tucholskiego należą: Szpital Powiatowy, Centrum Dializoterapii Cardinox Sp. z o.o. Filia Tuchola, Gabinety Lekarskie "PASJA" Tuchola, Miejskie Centrum Lekarskie, Przychodnia "Tucholska", Ratownictwo Medyczne, Stacja pogotowia ratunkowego i opieki doraźnej, Tucholskie Centrum Medyczne PROMEDICA, Zakład Opiekuńczo-Lecznicy, Zakład

- zwiększenie dostępności do realizacji form pomocy np. terapia rodzinna, psychiatria dziecięca, wsparcie psychologiczne;
 - tworzenie większej ilości specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy, które mogą zgłaszać się same o każdej porze dnia i nocy;
 - informowanie o SOW-ach w zakresie ich działania, 24-godzinnej dostępności, braku opłat za pobyt, możliwości przyjęcia z ulicy bez względu na dochód majątność oraz płeć;
 - promocje w mediach, gdzie można stawić się o pomoc, gdy doznaje się przemocy domowej;
 - zintensyfikowanie działań profilaktycznych uświadamiania społeczności na temat przemocy, jej rodzajów i skutków;
 - stworzenie ulotki wraz z danymi instytucji pomagających w tym zakresie;
 - organizowanie spotkań i konferencji dla osób pracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej;
 - organizowanie pogadanek w szkołach.
2. Propozycje w zakresie zintensyfikowania działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej?
- prowadzenie działań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z zakresu rozwijania konfliktów bez przemocy na terenie szkół;
 - prowadzenie edukacji poprzez programy w gminach i powiecie w celu wzmocnienia kompetencji wychowawczych rodziców;
 - podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy w rodzinie m.in. poprzez upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych, tworzenie billboardów przyciągających uwagę i dających do myślenia. Zaangażować lekarzy rodzinnych i Publiczne Ośrodki Zdrowia (przeprowadzenie anonimowych ankiet podczas wizyt);
 - kampanie w mediach (TV, Radio) spoty, plakaty, billboardy;
 - spoty w mediach, mówiące o tym, jak zabezpieczyć się przed przemocą, jak ją rozpoznać, promocja specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej w mediach oraz innych instytucjach pomocowych;
 - organizowanie warsztatów i szkoleń dotyczących przemocy. Skupienie się na roli świadka zachowań przemocowych;

- podnoszenie poziomu wiedzy i doskonalenie umiejętności osób instytucji pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Szkolenie służb w przeprowadzeniu rozmów na temat przemocy zarówno z ofiarą jak i sprawcą;
- cykliczne szkolenia tematyczne, spotkania, konferencje z udziałem specjalistów pozwalające na wymianie doświadczeń i wiedzy, superwizje, stała współpraca pomiędzy instytucjami;
- zwiększenie ilości szkoleń, ścisła współpraca instytucji pomocowych;
- zwiększenie nakładów finansowych, w celu odbywania się dodatkowych szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przemocy domowej;
- cykliczne udziały w szkoleniach dla instytucji pracowników realizujących zadania z zakresu przemocy domowej.

IV. Cele programu

1. Cel główny

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w powiecie tucholskim.

2. Cele szczegółowe

- a) Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;

DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	OCZEKIWANE REZULTATY
Współpraca między organami samorządu terytorialnego, a kościołami lub związkami wyznaniowymi na terenie powiatu.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zrealizowanych działań • liczba osób, w stosunku do których prowadzono działanie 	PCPR we współpracy z kościołami i, instytucjami pomocowymi oraz organizacjami pozarządowymi	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie zasięgu pomocy osobom uwikłanym w przemoc domową. • Zmiany postaw społecznych i wzrost poziomu świadomości w zakresie szukania profesjonalnej pomocy, metod wychowawczych związanych z profilaktyką przemocy
Współpraca między organami samorządu terytorialnego, a organizacjami pozarządowymi na terenie powiatu.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zrealizowanych działań • liczba osób, w stosunku do których prowadzono działanie 	PCPR we współpracy z instytucjami pomocowymi oraz organizacjami pozarządowymi	zwiększenie zasięgu pomocy osobom uwikłanym w przemoc domową.
Opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej.	liczba realizowanych powiatowych programów przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy	PCPR	Zwiększenie świadomości uczestników na temat profilaktyki przemocy i możliwości pomocy instytucjonalnej

	<p>doznających przemocy domowej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z różnych form pomocy w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, w tym z miejsc całodobowych w tych placówkach. 		
<p>Zapewnianie ochrony dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w trybie <u>art. 12a</u> ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia, w tym: • liczba dzieci umieszczonych u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu <u>art. 115 § 11</u> Kk, • liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, • liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej, • liczba zażaleń do sądu opiekuńczego na zapewnienie dziecku ochrony, o której mowa w <u>art. 12a</u> ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, • liczba stwierdzonej przez sąd bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości w trakcie zapewnienia dziecku ochrony, • liczba zawiadomień o stwierdzeniu przez sąd bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości w trakcie zapewnienia dziecku ochrony, przełożonych osób, które dokonały czynności związanych z zapewnieniem dziecku ochrony. 	<ul style="list-style-type: none"> • PCPR • Policja • Sąd • Placówki opiekuńczo-wychowawcze • Rodziny zastępcze 	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej • Poprawa funkcjonowania osób dotkniętych przemocą domową

	<p>edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób, które przystąpiły do programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową, • liczba osób, które ukończyły programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową, • liczba osób, które uporzecznie uchylały się od uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową, • liczba osób, wobec których zastosowano karę grzywny w związku z uporzecznie uchylaniem się od uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową, • liczba osób, wobec których zastosowano karę ograniczenia wolności w związku z uporzecznie uchylaniem się od uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. 		
<p>Badanie skuteczności programów korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc domową przez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób stosujących przemoc domową, które po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy domowej, • liczba osób osadzonych, poddanych programom korekcyjno-edukacyjnym, które w ciągu 3 lat od zakończenia kary, 	<p>PCPR we współpracy z instytucjami samorządu terytorialnego, służbami i organizacjami pozarządowymi</p>	<p>zmniejszenie liczby osób stosujących przemoc domową, poprawa funkcjonowania rodzin, które doświadczyły przemocy domowej</p>

	<p>od uczestnictwa w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób, wobec których zastosowano karę grzywny w związku z uporczywym uchylaniem się od uczestnictwa w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, • liczba osób, wobec których zastosowano karę ograniczenia wolności w związku z uporczywym uchylaniem się od uczestnictwa w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową. 		
Badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych kierowanych do osób stosujących przemoc domową przez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu psychologiczno-terapeutycznego	liczba osób stosujących przemoc domową, które po ukończeniu programu psychologiczno-terapeutycznego powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy domowej.	PCPR	zmniejszenie liczby osób stosujących przemoc domową, poprawa funkcjonowania rodzin, które doświadczyły przemocy domowej

d) Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	OCZEKIWANE REZULTATY
Opracowywanie diagnoz potrzeb szkoleniowych członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> • liczba diagnoz potrzeb szkoleniowych, • liczba uczestników szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. 	PCPR we współpracy z zespołami interdyscyplinarnymi oraz grupami diagnostyczno-pomocowymi	podniesienie efektywności pracy
Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi przemocy	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego, 	PCPR we współpracy ze służbami pracującymi w zakresie zjawiska przemocy	podniesienie efektywności pracy

VI. Monitoring i ewaluacja

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi jako koordynator programu jest zobowiązane do prowadzenia monitoringu i ewaluacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030. Monitoring odbywać się będzie na bieżąco, na podstawie corocznych sprawozdań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi przedkładanych Radzie Powiatu Tucholskiego w materiałach sesyjnych. Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od potrzeb i możliwości finansowych powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Ewaluacji będzie podlegała ocena skuteczności podejmowanych działań w oparciu o analizę założonych wskaźników. Ewaluacja i monitoring ocenią stan realizacji programu, udzielą odpowiedzi na zagadnienia czy program wspomaga przeciwdziałanie przemocy domowej, czy może należy zmienić metody pracy, tak by realizacja programu dała oczekiwane rezultaty

VII. Źródła finansowania

Środki finansowe na realizację programu:

- środki własne powiatu,
- środki budżetowe administracji rządowej,
- środki z udziału w projektach Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej,
- środki strukturalne Unii Europejskiej,
- środki ze współpracy z organizacjami pozarządowymi.

PRZEWODNICZĄCA RADY

Dorota Gromowska